

ตัวประกอบสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
ในโรงพยาบาลของรัฐ

นางอรทัย ปิงวงศานุรักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-661-1
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTOR COMPETENCIES OF EMERGENCY DEPARTMENT NURSES,
GOVERNMENTAL HOSPITALS

Mrs. Orathai Puengwongsanuruk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-661-1

อรรถย ปิงวงศานุรักษ์ : ตัวประกอบสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
ในโรงพยาบาลของรัฐ (FACTOR COMPETENCIES OF EMERGENCY DEPARTMENT
NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. พนิดา คามาพงศ์,
อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ. สุวิณี วิวัฒน์วานิช, 211 หน้า. ISBN 974-638-661-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวประกอบและตัวแปรที่อธิบายตัวประกอบสมรรถนะของ
พยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและ
ฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินอย่างน้อย
1 ปี จำนวน 1031 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประเมินระดับความสำคัญของรายการ
สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .9867 วิเคราะห์โดยการสกัดตัว
ประกอบด้วยวิธี ตัวประกอบภาพพจน์ หมุนแกนตัวประกอบแบบอโรทอนอลด้วยวิธีแวนแมกซ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ : สมรรถนะที่สำคัญตามการประเมินของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุ
และฉุกเฉิน ประกอบด้วย 9 ตัวประกอบ มีค่าความแปรปรวนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 56.0 ดังนี้

- 1) ตัวประกอบด้านการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบาย
ความแปรปรวนได้มากที่สุดคือ ร้อยละ 39.5 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 29 ตัวแปร
- 2) ตัวประกอบด้านภาวะผู้นำ เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ
4.4 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 16 ตัวแปร
- 3) ตัวประกอบด้านกฎหมาย จริยธรรม และการจัดการบริการฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่
สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.8 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 20 ตัวแปร
- 4) ตัวประกอบด้านการปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบายความ
แปรปรวนได้ร้อยละ 2.6 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 21 ตัวแปร
- 5) ตัวประกอบด้านการปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉินในภาวะวิกฤติ เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่
สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.9 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 9 ตัวแปร
- 6) ตัวประกอบด้านการบริหารงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่
สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.6 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 6 ตัวแปร
- 7) ตัวประกอบด้านการวางแผนการพยาบาลฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบาย
ความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.2 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 7 ตัวแปร
- 8) ตัวประกอบด้านวิชาการพยาบาลฉุกเฉิน เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบายความ
แปรปรวนได้ร้อยละ 1.1 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบทั้งหมด 7 ตัวแปร
- 9) ตัวประกอบด้านการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง เป็นตัวประกอบสมรรถนะที่สามารถอธิบายความ
แปรปรวนได้ร้อยละ 0.9 มีตัวแปรที่ช่วยบรรยายตัวประกอบ 3 ตัวแปร

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C786409 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : FACTOR COMPETENCIES OF EMERGENCY DEPARTMENT NURSES /
GOVERNMENTAL HOSPITALS

ORATHAI PUENGWONGSANURUK : FACTOR COMPETENCIES OF EMERGENCY DEPARTMENT NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PANIDA DAMAPONG, Dr.P.H. THESIS CO-ADVISOR : SUVINEE WIVATVANIT, M.Ed. 211 pp. ISBN 974-638-661-1.

The purposes of this research were to study the factor competencies of emergency department nurses and the variables which described those major factors. The participants in this study were 1031 emergency department nurses, governmental hospitals all over the country, who had been at least one year of experience. The instrument was a rating scale on frequencies of important competencies of emergency department nurses. The reliability of the instrument, calculated by the Cronbach Alpha Coefficient was .9867. The data were analysed by Image Factoring method, Orthogonal rotated axis by Varimax method.

The major findings were as follows :

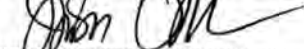
Nine significant factors competencies of emergency nurses were determined : 1) Emergency Symptom Assessment, a major factor of emergency nurse's competencies, which described by 29 items, accounted for 39.5 percent of total variances, 2) Leadership, which described by 16 items, accounted for 4.4 percent of total variances, 3) Law, Ethics and Emergency Operation Management, which described by 20 items, accounted for 2.8 percent of total variances, 4) Emergency Nursing Practice, which described by 21 items, accounted for 2.6 percent of total variances, 5) Emergency Nursing in Critical Ill Patient, which described by 9 items, accounted for 1.9 percent of total variances, 6) Management in Emergency Department, which described by 6 items, accounted for 1.6 percent of total variances, 7) Planning in Emergency Nursing, which described by 7 items, accounted for 1.2 percent of total variances, 8) Academic in Emergency Nursing, which described by 7 items, accounted for 1.1 percent of total variances 9) Advanced Life Support, which described by 3 items, accounted for 0.9 percent of total variances. The total variance of these factors is 56.0 percent accumulative.

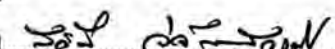
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิพนธ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เนื่องจาก รองศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ตามาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ให้การปรึกษา แนะนำกระบวนการ ตรวจสอบ ปรับปรุงให้ กำลังใจ อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยสำนึกในความกรุณาอันประมาณค่ามิได้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สุวิณี วิวัฒน์วานิช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ ในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตลอดจนมอบความเชื่ออาทรแก่ ศิษย์อย่างสม่ำเสมอ

รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาคณะครุศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์ อดีตคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ อันสำคัญและจำเป็นต่อการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชาที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษาและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้งานวิจัยดำเนินลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณ หน่วยราชการ ฝ่ายการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินทั่วประเทศทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่าต่อการวิจัย

คุณนฤมล กิจจานนท์ รวมทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน หลักสูตรการบริหารการพยาบาล รุ่นที่ 4 ทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้ ผู้ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือและการแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ ด้วยมิตรไมตรีจากท่านทำให้การวิจัยที่ดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณสิทธิพงษ์ ปิงวงศานุรักษ์ และ บุคคลในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน ตลอดการวิจัย และ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนกัลยาณมิตร ทุกท่าน สำหรับความปรารถนาดีและการให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยดี

อรทัย ปิงวงศานุรักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
สารบัญ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญภาพ.....	๑๒
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและวิธีการศึกษาสมรรถนะ.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความรู้ ทักษะ คุณสมบัติ ของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและ ฉุกเฉิน.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านต่างๆของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงาน อุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	28
การสนทนากลุ่ม.....	53
การวิเคราะห์ตัวประกอบ.....	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
กำหนดวัตถุประสงค์.....	63
รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุ และฉุกเฉินในโรงพยาบาลของรัฐ.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กำหนดกรอบโครงสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	81
การสร้างเครื่องมือ.....	94
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	95
ประชากร การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	134
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผลการวิจัย.....	144
ข้อเสนอแนะ.....	159
รายการอ้างอิง.....	160
ภาคผนวก.....	168
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้รายการสมรรถนะเบื้องต้น.....	169
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการทำสนทนากลุ่ม.....	170
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	176
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	177
เครื่องมือของ Ruth Emily Rea.....	183
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	197
ภาคผนวก ง จดหมายเชิญ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและขอความร่วมมือในการวิจัย.....	200
ภาคผนวก จ คำสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม.....	204
ประวัติผู้วิจัย.....	211

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายการสมรรถนะย่อยของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและ ฉุกเฉิน จากการศึกษาเบื้องต้น.....	64
2	รายการสมรรถนะย่อยของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและ ฉุกเฉินจากการทำสนทนากลุ่ม.....	69
3	รายการสมรรถนะย่อยของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและ ฉุกเฉินจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	73
4	กำหนดโครงสร้างสมรรถนะและตัวแปรที่อธิบายสมรรถนะของพยาบาล วิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	82
5	ค่าความเที่ยงของแบบประเมินระดับความสำคัญ ของ สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน.....	96
6	จำนวนพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาล ของรัฐ.....	97
7	จำนวนและร้อยละ ของพยาบาลวิชาชีพหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลของรัฐจำแนกตาม อายุ เพศ การศึกษา จำนวนผู้ป่วย ที่มาใช้บริการต่อวัน ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน.....	104
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คะแนนการประเมิน ความสำคัญ ของตัวแปรที่เกี่ยวกับสมรรถนะ.....	107
9	น้ำหนักตัวประกอบของตัวแปรสมรรถนะ.....	116
10	ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวนร่วม และร้อยละสะสม ของความ แปรปรวนร่วมในแต่ละตัวประกอบของสมรรถนะ	120
11	ตัวประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน.....	121
12	ตัวประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ.....	124
13	ตัวประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการจัดการ บริการฉุกเฉิน.....	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ตัวประกอบที่ 4 สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉิน.....	127
15	ตัวประกอบที่ 5 สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาลฉุกเฉินในภาวะวิกฤติ	129
16	ตัวประกอบที่ 6 สมรรถนะด้านการบริหารงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและ ฉุกเฉิน.....	130
17	ตัวประกอบที่ 7 สมรรถนะด้านการวางแผนการพยาบาลฉุกเฉิน.....	131
18	ตัวประกอบที่ 8 สมรรถนะด้านวิชาการพยาบาลฉุกเฉิน.....	132
19	ตัวประกอบที่ 9 สมรรถนะด้านการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง.....	133
20	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม.....	204

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	61
2 สรุปขั้นตอนการวิจัย	62